

โครงการการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก
(1 คณะ 2 จังหวัด) กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนภูมิประชาพอเพียง
ตำบลห้วยยูง อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

Project to Develop Quality of Life and Uplift
The Grassroots economy (1 faculty, 2 provinces)
: A Case study: Bhumi Pracha Sufficiency

Community Enterprise Huai Yung Subdistrict, Nuea Khlong District Krabi Province

ศิริ เจริญใจ^{1*} รังสรรค์ พลสมิคร² กิตติศักดิ์ จิตต์เกื้อ²

^{1*}สำนักงานคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 21 หมู่ 6 ถ.เทพกระษัตรี อ.เมือง จ.ภูเก็ต 83000

²สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

21 หมู่ 6 ถ.เทพกระษัตรี อ.เมือง จ.ภูเก็ต 83000

E-mail: siri.j@pkru.ac.th

บทคัดย่อ

บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในเอกสารฉบับนี้ นำเสนอประเด็น ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน แก่กลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชนในหมู่ที่ 1 ตำบลห้วยยูง อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ซึ่งได้ดำเนินงานตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2652 (เดือนตุลาคม พ.ศ.2561) เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน คณะทำงานได้ส่งเสริมอาชีพหลากหลายตามความต้องการ ความถนัดและความเหมาะสมกับบริบทของกลุ่ม และด้วยเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ ในพื้นที่แห่งนี้ ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ คณะทำงานและกลุ่มชุมชนจึงได้ร่วมคัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่จะผลิตสินค้า ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ตอบโจทย์แรกคือการดำรงชีวิตในแต่ละวัน หรือตอบโจทย์ที่สองคือ การสร้างรายได้ จากการจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแก่กลุ่มลูกค้าในพื้นที่ จากการดำเนินงานตลอดระยะเวลา กว่า 6 ปี แก่กลุ่มเป้าหมายนี้ พบได้ว่า ยามประสบทุกข์หรือปัญหานั้นๆ คือช่วงเวลาที่เร่งชวนช่วยหาทางแก้ไขปัญหา จะดียิ่งขึ้นหากผนวกกับแนวทางในเชิงบวกหรือสร้างสรรค์ การปรับตัวและพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและกลุ่ม

คำสำคัญ :

วิสาหกิจชุมชน แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาท้องถิ่น

ระบุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด

SDG 8 (8.3)

ที่มาและความสำคัญ

บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน คือ “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน” คณะทำงานฯ เล็งเห็นถึงความสำคัญในการบริการประชาชนในเขตพื้นที่ จังหวัดภูเก็ต พังงาและกระบี่ เพื่อให้บริการแก่ชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้

การดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน คณะทำงานฯ ได้ดำเนินการบูรณาการงานบริการทางวิชาการกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานประจำด้านอื่นๆ ของอาจารย์และบุคลากร เช่น การนำนักศึกษาไปจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ชุมชนอื่นๆ การบริการวิชาการ การถ่ายทอดเทคโนโลยี แผนงานการบริการวิชาการเชิงพื้นที่ (Area Base) โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มาโดยตลอด ตลอดจนการบริการวิชาการแก่สังคมนั้น กำหนดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์และร่วมแก้ปัญหาต่างๆ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรม โครงการ โดยกำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนตำบลห้วยยุง หมู่ที่ 1 อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ คาดหวังว่าการดำเนินโครงการดังกล่าว จะสามารถส่งเสริมการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นให้กับครัวเรือน ส่งผลให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกายใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาชุมชนกลุ่มเป้าหมาย นำองค์ความรู้ อววน. (อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) มาพัฒนาเพื่อเสริมรายได้
2. เพื่อบูรณาการ การเรียนการสอนกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษา ชุมชน บุคลากรและคณาจารย์

ระยะเวลาดำเนินการ

1 ตุลาคม 2561 - 30 มีนาคม 2567

กลุ่มเป้าหมาย

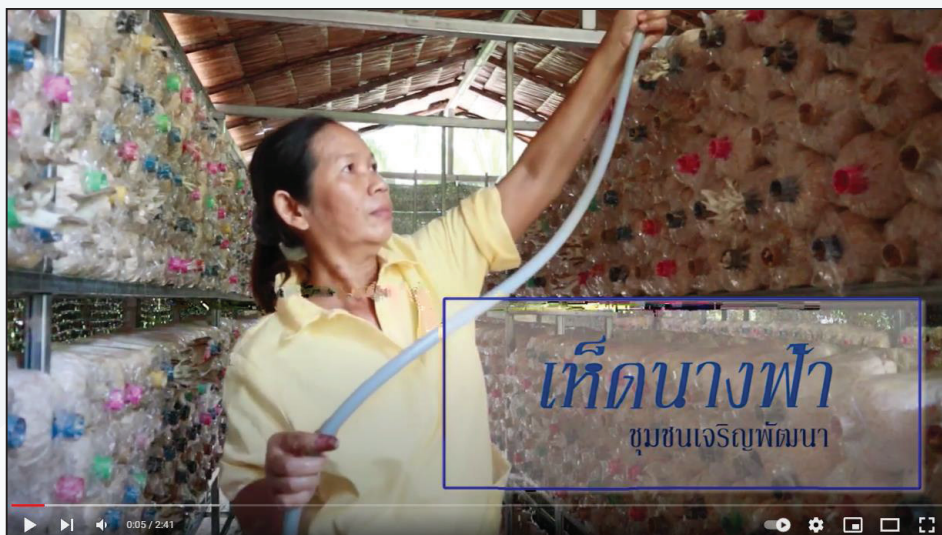
ประชาชนตำบลห้วยยุง หมู่ที่ 1 อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

การดำเนินโครงการ/กิจกรรม/วิธีการประเมิน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีผลผลิตจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาชีพเพาะเห็ดอินทรีและการแปรรูป โดยใช้วิทยาศาสตร์เป็นฐานบนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชโองบาย ชุมชนเจริญพัฒนา บ้านห้วยยูง อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นปีที่ 1 ของการดำเนินงานของคณะทำงานครอบคลุมการทำงานส่งเสริมด้านต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ คือ การเพาะเห็ดอินทรี แปรรูป งานด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ แสดงดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2

ภาพที่ 1 การส่งเสริมอาชีพการเพาะเห็ดและการแปรรูป

ภาพที่ 2 เห็ดนางฟ้าในโรงเรือน

การดำเนินงานส่งเสริมอาชีพเพาะเห็ดอินทรี และการแปรรูป โดยใช้วิทยาศาสตร์เป็นฐาน แก่กลุ่มสมาชิกชุมชนประมาณ 50 คน เพื่อเสริมรายได้นั้น ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารมหาวิทยาลัยฯ ได้ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมพื้นที่แห่งนี้ ในเดือนตุลาคม 2563 เพื่อรับฟังความต้องการของชุมชน แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ลงพื้นที่ชุมชนเจริญพัฒนา ตำบลห้วยยูง อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ รับฟังความต้องการของชุมชน

นอกเหนือจากอาชีพการเพาะเห็ดแล้ว นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ยังได้ลงพื้นที่ร่วมจัดทำค่าง เพื่อรองรับการปลูกพริกไทย แก้วมังกร เพื่อเสริมอาชีพ สร้างรายได้อีกทางหนึ่ง แสดงดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การปฏิบัติการของนักศึกษา ณ กลุ่มชุมชนห้วยยูง

ต่อมาในเดือนตุลาคม พ.ศ.2564 (ภาพที่ 5) ภาครัฐบังคับใช้มาตรการในการแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยมิชอบกฎหมาย ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 36/2559 ทำให้สภาพแวดล้อมของพื้นที่นี้ ซึ่งแต่เดิมมีร่มเงาของสวนปาล์มขนาดใหญ่กลายเป็นพื้นที่ที่มีสภาพแห้งแล้ง ภายหลังการโค่นต้นปาล์ม รวมถึงกระทบต่ออาชีพการเพาะเห็ด เนื่องด้วยสภาพอากาศที่ร้อนและขาดร่มเงาของต้นไม้มากใหญ่ ประกอบกับมีการเริ่มระบาดของไวรัสโคโรนา โควิด 19 ทำให้เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จัดตั้งเป็น วิสาหกิจชุมชนภูมิประชาพอเพียง ตำบลห้วยยูง อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ทั้งนี้คณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมกันคัดเลือก เพาะหาอาชีพที่เหมาะสม นั่นคือ การจัดหาแหล่งน้ำ การทำปัจจัยการผลิต น้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงปลาหมอ ปลานิล

ที่มา <https://www.77kaoded.com/>

ภาพที่ 5 ภาพจากสื่อ ด้านการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรในพื้นที่ หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยยูง

ภาพที่ 6 การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนภูมิประชาพอเพียงและการประกอบอาชีพ
ช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา โควิด 19

สำหรับปี พ.ศ. 2565 บุคลากรสายสนับสนุน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต นำโดยคุณวรรณดี สวัสดิ์รักษ์ หัวหน้าสำนักงานคณบดีฯ พร้อมด้วย เจ้าหน้าที่สายสนับสนุนด้านต่าง ๆ ได้แก่ งานพัฒนานักศึกษา งานบริการวิชาการ งานธุรการ งานการเงิน การจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุ งานด้านสื่อประชาสัมพันธ์ ลงพื้นที่ตำบลห้วยยูง จังหวัดกระบี่ ร่วมกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ พร้อมด้วยตัวแทนผู้บริหารคณะฯ เพื่อแลกเปลี่ยนประเด็นการทำงานร่วมกับชุมชน (ภาพที่ 7) โดยข้อมูลจากการลงพื้นที่ครั้งนี้ จะนำมาจัดทำเป็น (ร่าง) ระบบและกลไก การบริหารจัดการบุคลากรสายสนับสนุนภายในคณะฯ ที่เอื้อและหนุนเสริมให้สอดคล้องกับการทำงานเชิงพื้นที่ สิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนและตอบสนองการเป็นมหาวิทยาลัยฯ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนอื่น ตามประกาศกฎกระทรวง เรื่อง การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564

ภาพที่ 7 บุคลากรสายสนับสนุน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ลงพื้นที่ ณ กลุ่มชุมชนห้วยยูง

ปี พ.ศ. 2566 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเจริญพัฒนาห้วยยูง จำกัด ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งของการส่งเสริมอาชีพในตำบลห้วยยูง เพื่อสร้างรายได้ ในโครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผนวก University as a Marketplace จากการผลิตเครื่องจักสานจากทางปาล์ม (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 การติดตามการทำงานของกลุ่มชุมชน จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต